

ELŐFIZETÉS
Egy negyedévre
2 korona

Telefon szám 503.
Hirdetések díja: megállapo-
dás szerint

HÉTFŐ

Megjelenik minden hétfőn délelőtt

A szerkesztésért GALLOVICH KÁROLY felelős Laptulajdonos: MOHOS AGOSTON.

Egyes szám
5 krajcar
(10 fillér)

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Zrínyi-utca 2 szám 1. emelet
Sebesy-ház

III. évfolyam

ARAD, 1909. MÁRCIUS 15.

12. szám

Miért hazudtál március?

Szerelmes lánynak első ideálja,
Rajongó ifju első édes álma;
Emlék, mely rezdül aggastyán szivében.
Nagy március-nap az valál te nékem.
Azt hittem: árnyéknak te vagy a fénye,
Bánatos népek vigasza, reménye;
Azt hittem: nyomodban virág fakad,
S szabad lesz mind, aki ma szolgál, rab,
Szabad lesz mind, szabad.

Megcsaltál. Szerthenézek a világon,
S a szabadságot sehol nem találok.
A gondolatot bilincs szorongatja,
Pedig te itt vagy újra napok napja
Reánk köszöntöttét, mint annyiszor már.
S nem az vagy többé, ami egyszer voltál.
Hideg vagy. Fényed, tüzed elveszett,
Nem érted meg a zugó ezreket,
Búgó százazreket.

Nem érted meg, hogy a szent munka népe,
Miért nem őriz ma úgy a szivébe;
Nem érted: miért hüllenek ma hozzád,
Akkik az élet igáit hordozzák.
Hiszen Te vagy az szabadság nagy napja,
Vaksötét éjnek fényes virradatja,
Te vagy a láng, mely a szivekben ég,
Melytől iramlík a lomha setét.
Az éjféli setét.

Nem, nem! Nem az vagy többé, ami voltál,
A Te neved sziveinkben nem oltár;
A százazreknek súlyos rabigáját
Te nem töröd szét, mindhiába várják.
Ha megjelenysz, fölenged a természet,
S virággal himezi az erdőt, rétet;
De virágtalan annak a tavasz,
Kinek az imádsága bús panasz,
A sóhaj, a panasz.

A munka népe némán fogad Téged.
S bár nem feledte régi dicsőséged,
Meváltóként csak akkor üdvözölne,
Ha száz bilincse egyre nem csörögne.
Ha amit egyszer, nem is olyan régen,
Igertél ifjuságod lánghevében.
Meghoznád a nagy nap ígését:
Ha boldog, szabad volna ez a nép,
Szegény, rabszolga nép.

Óh akkor nagy ünnep lenne e földön!
Öröm tanyázna mindenik görönggyön:
Pírult arcokkal, ragyogó szemekkel,
Poklokat megvívó, büszke sereggel
Ünnepelne a felséges nép téged,
A meváltó, az örök istenséget.
Könny, sóhaj mind eltünne e napon,
Csak örömhang volna az ajkakon,
A szabad ajkakon.

Oh mért is nincs így március nagy napján,
Mért ül a gond a munka népe arcán?
Az első március, a szabad, fényes,
Miért nem volt hü ragyogó nevéhez?
Miért duskál az egyik szinaranyba
S a másnak nem jut betevő falatra?
Mért van ma köztünk annyi, aki bus?
Óh mért hazudtál első március,
Első, nagy március! . . .

Mohos Agoston.

WEINBERGER FERENCZ

elsőrendű ék-
szerész, nagy
óra-raktára

ARAD

Andrássy-tér,
Közponi-szálló
mellett.

„Asztaltársaság.”
„Lefoglalva.”
„Törzsasztal.”

És hasonló jók!

Kávéházi élet Aradon!

Egy fővárosi estilap cikke révén a napokban sok szó esett Aradon a magyar kávéházi élet fonákságáról. S hogy a kérdés kettőnél több embert foglalkoztatott, annak a magyarázata abban van, hogy ezek a fonákságok sehol sem olyan nagyszámúak, mint éppen Aradon.

A vidéki városok között Arad két téren vezet: az aszfalt terén, meg a kávéházak terén. Sehol annyi aszfalt és annyi kávéház nincs, mint minálunk. Lényegi összefüggés ugyan a kettő között alig fedezhető föl, mégis együtt emlíjük őket, mert egyebünk sincs.

És a kávéházaknak oly nagy száma mellett is szinte jogosan mondhatja el az aradi polgártárs, hogy azokban *nincs számára hely!* Az az hogy van, föltéve hogy tagja valamely kisebb-nagyobb asztaltársaságnak, vagy elég korán sikerül letennie a kanalat.

Az aradi halandó, ha beállít a kávéházba, nagyobbára szerte néz, és nem leli honját a hazában. Közeledik az első asztalhoz, de arról nagybetűs tábla hirdeti:

Asztaltársaság.

Nyugodtan tovább ballag, mert a mellette levő asztalnál senki sem ül. Mikor azonban már helyet foglalt, akkor esik tekintete a következő táblácskára:

Elfoglalva.

A mi emberünk, mint ahogy az egy európai műveltségű urhoz illik, lassan felcélhődik és egy asztallal odébb áll. Türelme kissé fogytán van, de még remél. Nem sokáig van azonban oka a reménységre. Mert a következő asztal már ezzel a lakonikus fölvilágosítással fogadja:

Törzsasztal.

Széjjel néz. De hiába erőlteti meg nézőszerszámaival, nem lát egyetlen asztalt, ahonnan el nem riasztaná tekintetét vagy egy tábla, vagy egy már ott ülő ur.

És jellemző a mi kávéházi életünkre, hogy az elriasztáshoz egy ur teljesen elegendő. Vagyis egy asztal körül hiába van négy-hat szék, oda csupán egy-két ember telepszik le, akiket aztán halálos udvariasság háborgatni. Valósággal az a helyzet, mintha az az egy ember a kapucinerével kibérelte volna az egész asztalt, holott a dolgok természetes rendje az volna, hogy az a másik és harmadik szék is meghozza a kávésnak azt a feketét, vagy mit.

Jól tudjuk, hogy a lefoglalás ellen a kávéások nem tehetnek semmit, mert hiszen torokukon a kés: vagy kapunk külön asztalt, törzsasztalt, vagy kimaradunk. Érthető hát, ha belemennek a lefoglalásba. Ám a közönség törzsasztaltalan nagyobb részének kellene sorompóba lépnie s odahatni, hogy a kávéházak-

ból minden előjogot kipusztítsanak. Nem volna nehéz munka, mert hiszen a kávéások érdeke is azt kívánja, hogy a lefoglalás ne legyen.

Az oly asztalnál való helyetfoglalásról, ahol valaki már ül, nem akarunk beszélni. Hiszen tetszik tudni: mi demokraták vagyunk. Mind egy szálig. És éppen ezért, hogy türetnők közelünkbe az idegent, aki esetleg egy fokkal kisebb ur, mint mi.

Persze: a külföldön nem volna tanácsos görbe szemmel nézni arra, aki az asztalunkhoz ül. Mert baj, komoly baj lenne belőle. Ott ugyanis a tapasztalat megtanította az embereket, hogy egy halandónak, még ha cilinder van is a fején, csak egy székre van szüksége.

Nálunk még ezt se tudják . . .

oooooooooooooooooooooooooooo

Szathmáry ur leckét kapott.

A főkapitány kioktatta.

R Á F É R.

— A Hétfő riportja. —

E hasábkon kellő méltatással már többször tolmácsoltuk Szathmáry Károly üzemigazgató urnak az elbocsátott soffőrökkel szemben tanusított felháborító magatartását. Legjellemzőbb vonása ennek a magatartásnak az a kicsinyes tempó, hogy az elbocsátott emberek munkakönyvébe az igazgató ur — *zum trotz!* — azt írta bele, hogy azok valamennyien — csak „autobuszvezető-tanonc”, meg hogy a várost „díj alanu.” szolgálták. A legelsőben elbocsátott Lengyel Balázs azonban jogorvoslast keresett e hamisítás ellen s a főkapitányi hivatal, mint elsőfokú iparháóság kötelezte az igazgatót, hogy a munkakönyvbe az igazságot írja be. A kötelező főkapitányi határozat így szól:

Arad szab. kir. város kapitányi hivatalának ipariügyi osztálya. Lengyel Balázs aradi lakos panasza az iránt, hogy Arad szab. kir. város autobus-vállalatánál való alkalmaztatási viszonyai a valóságnak megfelelően tüntettesenek ki.

Határozat.

Arad szab. kir. város autobus-vállalata képviselőjében Szathmáry Károly gépzemzeti igazgató, mint a vállalat vezetője köteles Lengyel Balázs aradi lakosnak munkakönyvébe bejegyezni s alkalmaztatási viszonyát fő tiszteletű „autobuszvezető tanonc” címet „autobuszvezető” címe jelen határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül helyesbíteni, mert ellenben a munkakönyvben történt s a valóság ak meg nem felelő bejegyzés miatt az 1884. évi XVII. törvénycikk 157. §-ának a) pontja alapján elene a kihágási eljárást meg fogom indítani.

Indokok:

Az 11857—1908. kh. sz. véghatározat 1. pontja értelmében az autobus vezető tanoncok az autobuszokat csak az oktatók valamelyikének felügyele alatt vezethetik. Oktató jelen nem létében az autobuszt elindítani tilos. Lengyel Balázst, az Arad szabad királyi városi gépzemek igazgatóságának 562—1908.

g. i. sz. megkeresése folytán 1908. december hó 5-ikén automobil vezetői jogosítvánnyal látam el s ezen jogosítvány birtokában jogosítva volt a város területén álló n. minden felügyelet nélkül autobuszokat vezetni s nevezett 1908-ik évi december 5-ikétől 1909-ik évi január 27-ikéig a vállalatnál önállóan autobuszokat vezetett is, mely körülményt Szathmáry Károly, a gépzemek igazgatója is elismer; minélfogva Lengyel Balázs a vállalatnál nem mint tanonc, hanem mint vezető volt alkalmazva s mint ilyen működött is, ennélfogva ezen körülmény munkakönyvében kitüntetendő, illetve az „autobuszvezető tanonc” címenek „autobuszvezető” címre való helyesbítése elrendelendő volt.

Ezen határozat elleni netáni jogorvoslat a kézbesítéstől számított 15 napon belül Arad sz. kir. város tek. tanácsához címezve a rendőrkapitányi hivatalban nyújtandó be.

Miről Arad szab. kir. város autobus-vállalata képviselőjében Szathmáry Károly gépzemzeti igazgatót és Lengyel Balázs aradi lakost értesitem.

Arad, 1909-ik évi március hó 1-én.

Éarl Domokos s. k., főkapitány.

Igy szól a határozat. És hogyha Sárkot Domokos főkapitány az igazgató urhoz hasonló indulattal kezelte volna a kérdést, akkor keményen visszafordíthatna volna e kicsinyes kellemetlenkedés élet azzal, hogy az igazgató ur ellen fegyelmi eljárást kérő följelentést tesz:

oooooooooooooooooooooooooooo

Központi Szálloda.

A világhírű

!Salvator-sör!

harmadik sorozata ma megérkezett.

Naponta friss csapolás.
Még csak rövid ideig!

Rónai A. János,
szállodás.

oooooooooooooooooooooooooooo

Geyer Stefi

A legnagyobb zene művészekhez hasonló fényes pályafutása van e kiváló tehetségű magyar hegedű művésznőnek Geyer Stefi 11 éves korában már körutat tett, ahol példátlan hatást ért el. Legutóbb, január és február hónapokban Hollandia és Németországban aratta babérait. A külföldi udvaroknak legkedvesebb művésze, a német császár, spanyol, portugál, román, angol, svéd királynők előtt gyakran szerepelt s dícsőséget hozott hazájának és a művészetének. A Berliner Tageblatt írja, hogy Geyer Stefi az utolsó 30 év legnagyobb zene tehetsége. Az összes európai lapok hirdetik, hogy a ma élő legnagyobb hegedű-művészek közt első helyen áll Geyer Stefi.

Engelhardt-féle Chasalla cipők egyedüli elárusító helye.

Weinberger János elsőrendű cipőáruházában.

Telefon 162.

Telefon 162.

Reusz Mór és Fia

Porosz kőszén, koks és faszén telepe
ARAD, Boros Béni-tér 12.
Telefon 162.

A fűtési időny beálltával van szerencsénk ajánlani **legjobb minőségű**

Porosz salon fűtőszén.
Porosz légszesz pirszenet

Vasaláshoz rostált darabos

Bükkfaszenet
jutányos árban házhoz szállítva

Kiváló tisztelettel 675

Reusz Mór és fia.

Mi történt az éjjel?

Semmi. Csupán kiderült, hogy a Nap nevű égitest teljesen fölösleges, mert a

Benoid gázvilágítás

teljesen pótolja. A Benoid-gáz nemcsak a legolcsóbb, hanem

Fényt, Hőt, Erőt

mindenütt alkalmazható.

Díjtalan telvilágítást ad

Magyar Benoid-gáz R.-t. Arad.

Telefon 561.

Budapest, Andrassy-ut 17.

Telefon 28-60.

DICK SAMU

óras- és látszerész

Arad, Andrassy-tér és Weitzer J.-u. sarkán

Elad és javít mindennemű **órákat** kézi és falóra való felállítás mellett, a legolcsóbb árakon.

Raktáron tart mindennemű színházi látszó, vokal a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnett orrcsipek és szemüvegek, aranyezüst, nickel és tekenősbéka csontkeretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők mindennemű kivitelben 7689

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendellet szerint azonnal készíttethetők.

Reggel, délután és este
igyük

ATLANTIKA kávé, ATLANTIKA teát ATLANTIKA rummal

mert csak az

ATLANTIKA

kávé, tea, rum speciális üzletben

kapható

fűszer és illatszert **káros szagától mentes**

kávé, tea, rum

A kirakatban működésben látható villanyüzemi kávépörkölőkkel naponta többször friss pörkölés
Eladás nagyban és kicsinyben. 637

ATLANTIKA

Kávé és tea behozatal.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.
Városi és megyei telefon 609.

Egy teljesen új

tésztagyuró gép

intányosan eladó

Cím- **ARAD, BEM-UTCA 2. SZÁM.**

Negyed órán belül megszünteti a

fejfájást

a hirneves

Rozsnyay fejfájás elleni pastilla.

1 drb. 20 fillér, 6 drb. ára 1 korona.

Páratlan hatásu

gyomorerősítő-szer

a Rozsnyay-féle

Kárpáti gyomorcsépp.

Kapható csakis

Rozsnyaygyógyszertárban

Arad, Szabadság-tér.

Fajtiszta **riparia portalis** alanyon oltott, elsőrendű dugyökerzetű bor- és esemegefajta

szőlő-oltványokat

valamint sima **riparia portalis** szőlővesz- és gyökeres szöket ajánl elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

SZŐLLŐ-OLTVÁNY-TELEPE ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. sz. alatt.

1061

Telefon 229.

HELYI ÉS MEGYEI TELEFON 387.

BRAUN N. A. ARAD.

Boros Béni-tér, közvetlen a Vármegyei gazdasági egyesület mellett.

Ajánlja nagy raktárát mindennemű fetekárúknak, bel- és külföldi fénymázakban, ecsetekben stb. stb.

MOBLES & HOARE angol hintőfénymázak főraktára.

Saját gyártmány: „Napfény” ezüstszinű kályhatisztítószer, „Rózsa” cipőerőme, „Rózsa” fémtisztítópaszta, „Rózsa” kályhapaszta, mindenféle bőrfényesítő mázak és conserválószeresek u. m. vaselin, bőrszir, nyeregszappan pataszir stb.

Olesó árak, szolid és pontos kiszolgálás.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

BRAUN N. A.

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvény-Társaság.

Részvényaláírási felhívás.

Az „Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság“ f. évi január hó 24-én tartott rendes közgyűlésén elhatározta:

1. Hogy az intézet alaptőkét 2000 drb. (kettőezer) darab egyenként névértékben 200 (kettőszáz) koronáról szóló új részvények kibocsátása által egyszázezer koronáról, ötszázezer koronára felemeli. A tőke felemelési művelet végrehajtásával az igazgatóság bízott meg és felhatalmaztatott, hogy minden ezen emissióval járó intézkedéseket saját hatáskörében teljesítse, ennél fogva az igazgatóság a részvényaláírási feltételeket a következőkben állapítja meg:

2. Az új részvények kibocsátási illetve átvételi árfolyama kettőszázhusz korona; részvényjegyzési határidő 1909. év április hó 30.

3. Minden régi részvény egy új részvény jegyzésére és átvételére jogosít; a régi részvényeseknek az elővételi jog elsősorban biztosított, mely jog folyó év április hó 30-ig gyakorlandó. A kik erre igényt tartanak kötelesek régi részvényeiket a fenti határidőig intézetünknel bemutatni és „Elővételi jog gyakorolva 1909.“ szavakkal lebélyegeztetni az elővételi jog gyakorlásáról elismervény adatik. Azon régi részvényesek, kik elővételi jogukat április hó 30-ig nem gyakorolják, igényeiket elvesztik és az ilyképpen szabaddá vált új részvények az igazgatóság szabad rendelkezése szerint más részvényaláírók között fognak szétosztani.

4. Az új részvények előjegyzéseket f. évi február hó 1-től kezdve bárki, akár részvényes akár nem, egyaránt eszközölhet, ezen előjegyzések kötelezők; tulajgyzés esetén a jegyzett részvények számát az igazgatóság megfelelően leszállítani jogosult.

5. A jegyzett részvényekre a fizetések a következő részletekben eszkozlendők:

1909. évi május hó 1-én	—	—	—	—	75 korona
1909. évi június hó 1-én	—	—	—	—	75 korona
1909. évi július hó 1-én	—	—	—	—	70 korona

Jogában áll azonban a részvényjegyzőnek a teljes befizetést a fenti határidő lejárta előtt is teljesíteni; az ujonnan kibocsájtandó részvényeket, a befizetett összeg után a befizetés napjától 1909. december hó 31-ig 5%-os kamat illeti, mely kamat 1910. január hó 1-én megtérítettik.

A fizetésekről ideiglenes elismervény állittatik ki. A késedelmes fizető a hátralékos összeg után 6% késedelmi kamatot tartozik fizetni. Ha valamely részvényaláíró ez év július hó 31-ig fizetési kötelezettségének eleget nem tesz, jegyzése semmisnek tekintendő és az igazgatóság jogosított ezen részvényeket más jelentkezők között a kibocsátási árnak készpénzben lefizetése ellenében szabad belátása szerint szétosztani.

6. Az új részvények, illetve ideiglenes elismervények tulajdonosai 1910. évi január hó 1-től kezdődőleg az üzleteredményben és a részvények kiadatása napjától kezdve az alapszabályok szerint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részesednek; az ujonnan kibocsájtott részvények a részvénytőke felemelési művelet teljes befejezése, közgyűlési jóváhagyása és szabályszerű bejegyzése után fognak az ideiglenes elismervények bevonása mellett kiszolgáltani.

Az új részvények kibocsátásából befolyó összegek hováfordítása és ezzel kapcsolatosan az alapszabályok módosítása tárgyában a legközelebbi rendes vagy e célra külön egybehívandó rendkívüli közgyűlés fog határozni.

Ezen közgyűlési határozat folytán az „Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság“ jelenlegi részvényesei felhivatnak, hogy az őket megillető elsőbbségi jogaikat folyó évi április hó 30-ig igényük különben elvesztésének terhe alatt gyakorolják, egyuttal felhivatnak mindazon nem részvényesek, kik részvényeket óhajtanak jegyezni, hogy ezt a fenti határnapig intézetünknel eszközölni sziveskedjenek.

Arad, 1909. január hó 26.

Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár R.-T. igazgatósága.

lozsádi báró GYÖRFFY, s. k. elnök.

SZÁNTÓH, s. k.

Hatóságilag engedélyezett

kiárusítás

**könyvek,
papíráruk
és írószere-
kben üz-
let áthelye-
zés miatt.**

**Ingusz I.
és Fia**

**könyv-, papir- és
írószer kereske-
désében Weitzer
János-utca.**

**Antiquar
könyvek,**

irodai papírok, levél-
papírok, borítékok, cso-
magoló papírok ⁸²¹

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I.

és Fia

Weitzer János-u.

Amerika és Arad.

Minden szenzációt Amerikának szoktunk tulajdonítani, mert már ott tartunk, hogy minden sablontól elütő találmányt vagy új rendszert Amerika jelzővel szoktunk felemlíteni és megkülönböztetni a köznapiasztól, mintegy jelezvén, hogy ez új és jó.

Pedig kár mindent a transatlantikai yankeek eszének tulajdonítani, van nálunk is új és jó dolog, csak hogy nem vesszük olyan hamar észre, mint az amerikaiit, mely a reklám nagy dobjával szokott megjelenni.

Az Országos Gyermekvédő Ligának új tombola-játéka valóban még az amerikai szenzációkon is tútesz, mert arra igazán még nem volt eset, hogy egy 400000 darabból álló tárgysorsjátéknál minden szám nyerjen.

A Liga sorsjegyei kivétel nélkül nyernek, a legkisebb nyeremény arany vagy ezüst tárgy. Van 10 nagy értékű főnyeremény; legelső nyeremény 20000 korona, több mint 20000 drb. nagyértékű arany- és ezüstitárgy és vagy 380000 drb. szebbnél-szebb ékszer, melyet a Liga részben ajándékképpen kapott, részben pedig vásárolt.

Nagy előnye még a játéknak, hogy minden sorsjegyen még szelvény is van, mely külön játszik 500 értékes arany és ezüst ékszerre.

Tehát senkisésem kockáztat és senkisésem ajándékoz és mégis segíti a Ligát, ha vesz 1 korona 50 fillérért egy darab sorsjegyet.